

Henstilling vedrørende udarbejdelse af opfølgingsrapporter ved adoption af dansk barn

(Til samtlige adoptionssamråd, samrådssekretariater, AC Børnehjælp, DanAdopt, Adoption & Samfund og Familiestyrelsen, den 26. maj 2009)

Det er et grundlæggende princip ved nationale adoptioner, at barnet placeres anonymt hos adoptanterne. De biologiske forældre har derfor normalt ikke mulighed for at få oplyst adoptanternes identitet eller modtage oplysninger om barnet i løbet af dets opvækst.

Adoptionsnævnet har i forbindelse med sit løbende arbejde overvejet, om det kunne være hensigtsmæssigt at foretage en vis opblødning af anonymitetsprincippet, navnlig ved at give den biologiske familie mulighed for at få opfølgingsrapporter om børnene.

Nævnet har fået information om betydningen af åbenhed fra udlandet, blandt andet fra Colombia, hvor man har positive erfaringer med en større grad af åbenhed over for biologiske forældre. Nævnets fokus på åbenhed skal også ses i lyset af, at det i forbindelse med adoption fra udlandet er et krav, at adoptanterne løbende udarbejder opfølgingsrapporter om børnene.

Erfaringerne viser, at beslutningen om at bortadoptere et barn kan medføre en livslang sorg for de biologiske forældre. Ved at forholde sig åbent og forstående i forhold hertil viser man respekt for de biologiske forældre. Den biologiske families mulighed for at få opfølgingsrapporter om barnet kan medvirke til at give forældrene forståelse for tabet ved at have afgivet et barn. Samtidig er det dog erfaringen, at det kræver overskud hos den biologiske familie at forholde sig til det barn, som er bortadopteret, og herunder at udtrykke ønske om indsigt i opfølgingsrapporterne. Det er derfor vigtigt, at den biologiske familie ikke underlægges et pres for at bede om indsigt i rapporterne. Den åbenhed, der normalt vil være en følge af udarbejdelse af opfølgingsrapporter, vil endvidere kunne medvirke til, at det bliver mere naturligt for barnet og adoptanterne at tale om adoptionen og den biologiske familie samt at skabe en forståelse for den biologiske families forhold. Arbejdet med udarbejdelse af opfølgingsrapporter vil på den måde være en opfølgning på de adoptionsforberedende kurser, hvor et tema er de kommende adoptanters forståelse for vigtigheden af åbenhed over for barnet i forhold til de biologiske forældres beslutning om at bortadoptere barnet.

I forhold til åbenhed i adoptioner bemærkes endvidere, at Justitsministeriet i 2009 har fremsat et lovforslag om ændring af adoptionsloven (L105), som bl.a. indeholder forslag om at øge åbenheden i danske adoptioner, sådan at en allerede etableret kontakt mellem barnet og de biologiske forældre forud for adoptionen kan søges bevaret efter adoptionen, hvis det er bedst for barnet. Som en del af dette lovforslag foreslås også, at godkendelsesforløbet gøres ens for alle adoptionsansøgere, hvorefter ansøgere til danske børn også skal deltage i de adoptionsforberedende kurser.

Med henblik på at undersøge muligheden for at skabe en øget åbenhed i de nationale adoptioner foretog nævnet i 2006 en høring af de tidligere amtskommunale adoptionssamråd vedrørende deres overvejelser

herom. Tilbagemeldingerne viste, at de biologiske mødre kunne forventes at have en interesse i at følge barnets trivsel på et overordnet plan, mens adoptanterne formentlig måtte forventes at være afvisende over for at indgå i en relation til barnets biologiske forældre. I forhold til barnet blev der i tilbagemeldingerne givet udtryk for, at åbenhed i forhold til den biologiske familie ikke burde påtvinges, men udspringe af initiativ fra barnet. Generelt var samrådene enige om, at udarbejdelse af opfølgingsrapporter kunne tilgodese alle parter behov på en tilfredsstillende og hensigtsmæssig måde.

Nævnet har efterfølgende foretaget en undersøgelse blandt danske adoptanter med henblik på at belyse deres indstilling til forskellige grader af åbenhed i danske adoptioner. Undersøgelsen viste, at knap halvdel af adoptanterne til de i alt 189 børn, der var omfattet af undersøgelsen, var indstillet på at udarbejde anonymiserede opfølgingsrapporter vedrørende barnets forhold, mens der herudover generelt ikke var interesse for større åbenhed i forholdet til barnets biologiske forældre. 61% af adoptanterne gav således udtryk for en vis eller betydelig modvilje mod større åbenhed mellem adoptivfamilien og barnets biologiske forældre, mens 22% svarede, at de så på en større grad af åbenhed med en betydelig eller vis interesse. Graden af velvilje over for åbenhed i adoptionen sås at være afhængig af hvor lang tid, der var forløbet, siden barnet blev hjemtaget. 50% af adoptanterne med børn i alderen 1-4 år svarede, at de så på åbenhed med en betydelig modvilje, mens kun 35% af adoptanterne med et barn i alderen 9-12 år svarede det samme.

På den baggrund er det nævnets opfattelse, at det vil være gavnligt at give barnets biologiske forældre mulighed for at modtage opfølgingsrapporter i anonymiseret form for at øge åbenheden i de nationale adoptioner uden at bryde med det grundlæggende anonymitetsprincip.

Nævnet skal på denne baggrund henstille til samrådene og samrådssekretariatene, at man fremover indretter sagsbehandlingen i sager om adoption af danske børn ud fra en model, hvor der udarbejdes anonymiserede opfølgingsrapporter om barnet ca. hvert 3. år til barnets 18. år, og at udarbejdelsen sker på følgende tidspunkter:

1 år efter barnets hjemtagelse, hvor statsforvaltningen bør tilbyde at aflægge et hjemmebesøg med henblik på udarbejdelse af rapporten samt eventuel rådgivning i øvrigt.

Herefter bør adoptanterne udarbejde rapporter om barnet i de år, hvor barnet fylder henholdsvis 4 år, 7 år, 10 år, 13 år og 16 år. Disse intervaller er besluttet ud fra en afvejning af hensynet til på den ene side de biologiske forældres mulighed for at kunne få et indtryk af barnets opvækst og på den anden side hensynet til adoptanterne og barnet, som pålægges en opgave med at udarbejde rapporterne.

Nævnet skal derfor bede statsforvaltningerne om, at statsforvaltningen 1 år efter barnets hjemtagelse tilbyder at aflægge adoptanterne et hjemmebesøg og på baggrund heraf udarbejder en opfølgingsrapport, som indsendes til Adoptionsnævnet. Medmindre de biologiske forældre udtrykkeligt har frabedt sig at modtage orientering om opfølgingsrapporter, vil nævnet orientere den eller de biologiske forældre, som har givet samtykke til adoptionen, om at den første rapport foreligger, således at de biologiske forældre kan modtage rapporten eller eventuelt gennemse den i nævnet. Samtidig vil nævnet orientere de biologiske forældre om, at der vil blive udarbejdet rapporter hvert 3. år gennem barnets opvækst, som de biolo-

giske forældre kan få automatisk tilsendt eller selv løbende kan rekvirere fra nævnet. Nævnet vil endvidere sørge for at indhente og opbevare de rapporter, som udarbejdes af adoptanterne.

For så vidt angår vejledningen af ansøgere til adoption henstilles, at **ansøgere til dansk barn** i forbindelse med forundersøgelsen vejledes om, at der skal udarbejdes i alt 6 anonymiserede opfølgingsrapporter om barnet i løbet af dets opvækst, og at de biologiske forældre kan bede om indsigt heri.

Den 1-års rapport, som udarbejdes af statsforvaltningen, bør opbygges efter samme skema, som anvendes i forbindelse med udarbejdelse af opfølgingsrapporter til udlandet. Med hensyn til de rapporter, som de danske adoptanter skal udarbejde om barnet, henvises til vedlagte notat med punkter til inspiration vedrørende indholdet af sådanne rapporter.

Endelig bør de **biologiske forældre** tilsvarende vejledes om muligheden for at bede Adoptionsnævnet om opfølgingsrapporter om barnet. De bør herunder vejledes om muligheden for enten at få rapporterne fremsendt automatisk, når de foreligger, eller efter anmodning, samt om muligheden for eventuelt at gennemse rapporten f.eks. i Adoptionsnævnet eller hos statsforvaltningen. Eventuelle henvendelser herom, der modtages i statsforvaltningen efter adoptionens gennemførelse, bør videresendes til Adoptionsnævnet. De biologiske forældre bør endvidere vejledes om, at det ikke vil være muligt at gennemtvinge udarbejdelse af sådanne opfølgingsrapporter over for adoptanterne. I forbindelse med vejledningen af de biologiske forældre bør statsforvaltningen sikre sig, at de biologiske forældre er indforståede med, at Adoptionsnævnet retter henvendelse til dem, når den første rapport foreligger. Hvis de biologiske forældre ikke er indforståede hermed, skal dette noteres på sagen, sådan at de biologiske forældres ønske efterkommes.

Adoptionsnævnet vil efter en 5-årig periode evaluere ordningen med udarbejdelse af rapporterne.

Vejledning til adoptanter om udarbejdelse af opfølgingsrapporter og vejledning til de biologiske forældre om muligheden for at blive gjort bekendt med opfølgingsrapporter om barnet vil blive tilgængelig på nævnets hjemmeside.

Denne henstilling har virkning for alle nationale adoptioner, der gennemføres fra dags dato.

Bilag til henstilling af 26. maj 2009 vedrørende udarbejdelse af opfølgingsrapporter ved adoption af dansk barn (opfølgingsrapporternes indhold)

(Til samtlige adoptionssamråd, samrådssekretariater, AC Børnehjælp, DanAdopt, Adoption & Samfund og Familiestyrelsen, den 26. maj 2009)

Adoptionsnævnet har i en henstilling af 26. maj 2009 besluttet at bede om, at der i forbindelse med adoption af danske børn udarbejdes anonymiserede opfølgingsrapporter vedrørende barnets trivsel, som barnets biologiske forældre har mulighed for at blive gjort bekendt med. Det er forudsat, at statsforvaltning-

gerne udarbejder den første, obligatoriske rapport et år efter hjemtagelsen, hvorefter adoptanterne udarbejder rapporter om barnet i de år, hvor barnet fylder henholdsvis 4 år, 7 år, 10 år, 13 år og 16 år.

Nedenfor har vi opstillet en række punkter, som kan danne inspiration for indholdet af de rapporter, som forventes udarbejdet af adoptanterne til danske børn:

- Barnets udvikling og adfærd i familien
- Barnets følelsesmæssige tilknytning til forældre og omgivelser
- Barnets familieforhold
- Barnets skole og institutionsforløb
- Barnets fritid og venskaber
- Evt. andre større begivenheder eller relevante forhold.

Normalt vil et passende omfang af opfølgingsrapporten være ½-1½ side.

Det er adoptanternes eget valg, hvilke oplysninger, der skal medtages i rapporterne. Hvis der er tale om en anonym bortadoption, bør adoptanterne være opmærksomme på, at oplysninger og eventuelle billeder ikke gives i en sådan form, at de kan identificere familien.